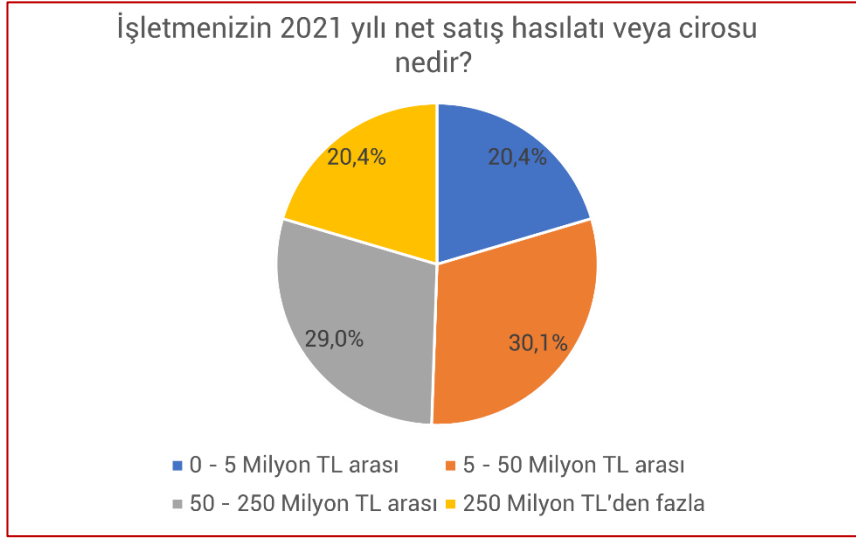

Finansmana Erişim Anketi

2023 II. eyrek

Anket Verileri

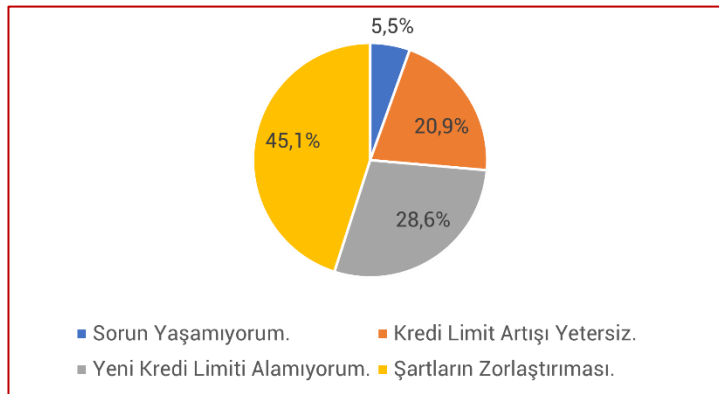
Anket Örnekleme Üzerine

- ❖ Yönetmelikteki ciro veya net satış hasılatı bazlı KOBİ tanımına göre ankete katılan her 10 işletmeden 8'i KOBİ olup, ankete katılan her 4 şirketten en az 1'i işletmesinde 251 ve üstü istihdam sağlamaktadır.
- ❖ Ankete katılan firmaların %20,4'ü mikro işletme, %30,1'i küçük boyutlu ve %29'u orta boyutlu işletme olmak üzere %80'ini KOBİ'ler oluşturmaktadır.
- ❖ İş dünyasından ankete katılan toplam katılımcı sayısı 93 iken ankete katılan büyük işletme büyüklüğü oranı %20'dir.
- ❖ Bölgesel dağılıma baktığımızda katılımın en yüksek olduğu bölgeler arasında GSYH'nin %31'inin üretildiği İstanbul kadar Anadolu'nun kalkınma ajansı bölgelerinin öne çıkması, Anadolu iş dünyası temsil yetisinin ankette yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Finansmana Erişim Anketi Soruları ve Yanıtları

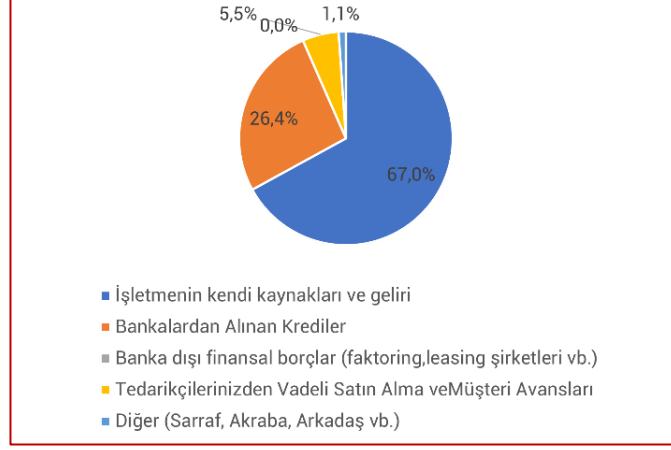
1-Bankalardan kredi alma süreçlerinde bir sorun yaşıyorsanız niteliği nedir?

- ❖ 2023 yılı 1. çeyrek anketinde bankalardan kredi alma süreçlerinde sorun yaşamayanların oranı %15 iken 2023 yılı 2. çeyreğinde sorun yaşamayanların oranının %5'e gerilediği görülmektedir.
- ❖ Kredi limit artışını yetersiz bulanların oranı %24,4'ten %21'e gerilerken, yeni kredi limiti alamıyorum diyenlerin oranı ise %15'ten %28'e yükselmiştir.

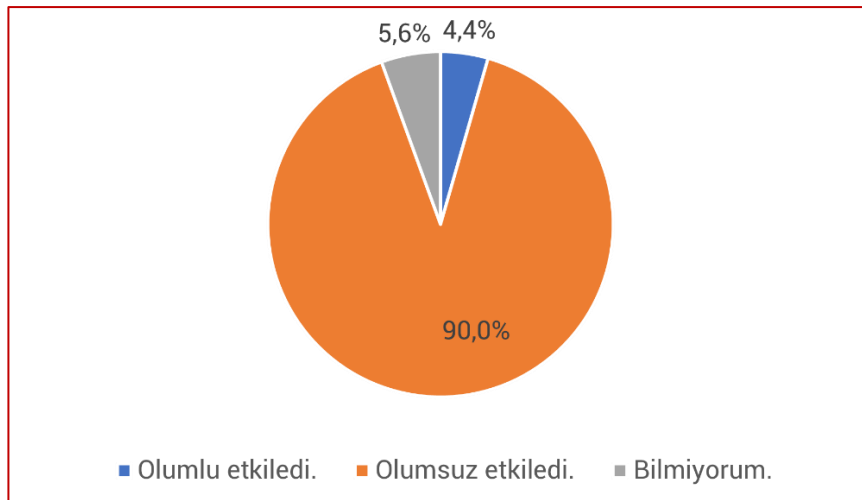
- ❖ Krediye erişim 2023 yılı 2. çeyreğinde daha sıkıntılı bir noktaya gelirken, işletmeler yetersiz finansmana bir şekilde erişmekten çok finansman bulamamaya başlamıştır.

2-2023 yılında işletme sermayenizi en çok hangi kanal ile finanse ettiniz?

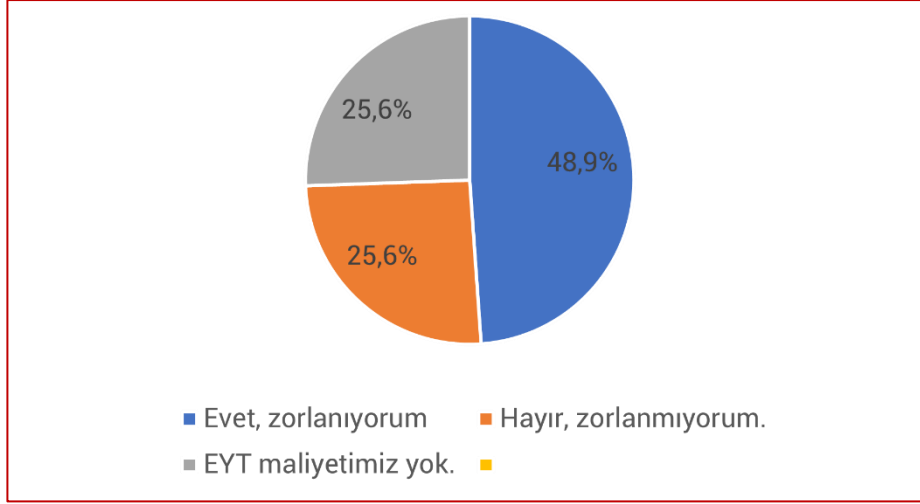
- ❖ İşletmenin kendi kaynakları ve geliri ile işletme sermayesini finanse edenlerin oranı bir önceki çeyreğe kıyasla artış kaydederek %67'ye ulaşmıştır.
- ❖ Aynı zamanda krediler ile işletme sermayesi finansmanı da iki çeyrek arasında %20,2'den %26,4'e yükselmiştir.
- ❖ Banka dışı finansal borçlanmalar ile işletme sermayesini finanse edenlerin oranı birinci çeyrekte %3,5 iken bu çeyrekte bu kategoriyi seçen katılımcı olmamıştır.
- ❖ Tedarikçilerinden "Vadeli Satın Alma" ve "Müşteri Avansları" veya "Sarraf", "Arkadaş" gibi organize olmayan kurum ve kişilerden alınan finansmanda azalma yaşandığı görülmüştür.

3-TCMB, BDDK ve Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın 2022 ve 2023 yıllarında aldığı kararların işletmenizin durumunu nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

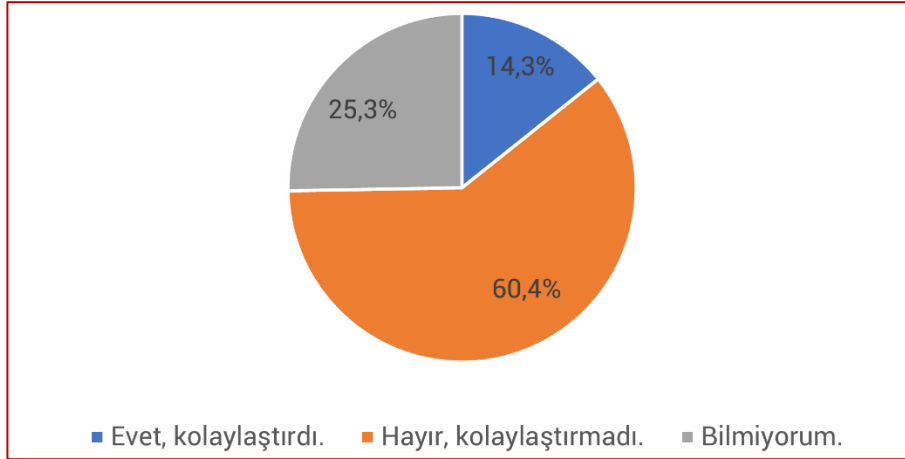
- ❖ TCMB, BDDK ve Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın aldığı kararlardan memnuniyetsizliğin oranı ilk iki çeyrek arasında %81'den %90'a çıkmıştır.
- ❖ Yani her iş insanından 9'u ağır finansal regülasyonlardan rahatsız olduğu gibi regülasyonlardan olumlu etkilediğini söyleyenlerin oranı sadece %4'tür.

4- EYT maliyetlerini yönetmekte zorlanıyor musunuz?

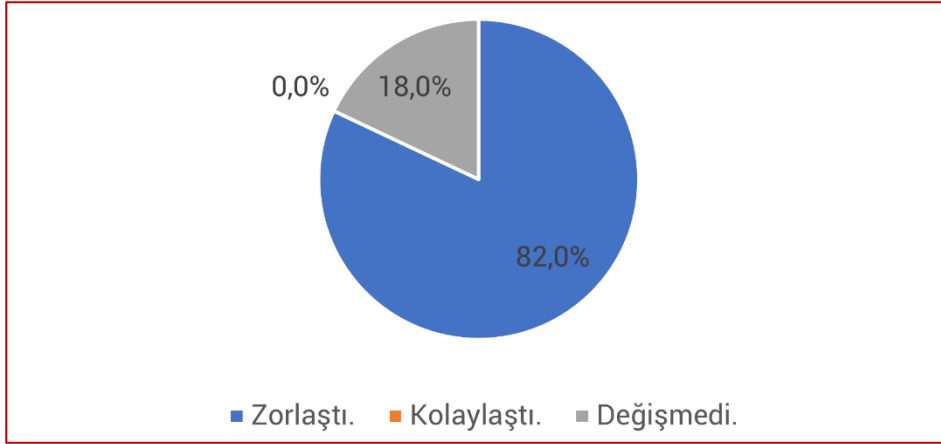
- ❖ EYT maliyetlerini yönetmekte zorlanan işletmelerin sayısı 2023'ün birinci çeyreğinde %39 iken 2023 ikinci çeyrek anketinde bu oran %49'a ulaşmıştır.
- ❖ EYT maliyetlerinde zorlanmıyorum diyenlerin oranı %31,5'tan %25,6'ya ve EYT maliyeti olmadığını belirten işletmelerin oranı %29'dan %25,6'ya gerilemiştir.
- ❖ Özetle ankete katılan her 2 işletmeden 1'i EYT maliyetlerini yönetmekte zorluk yaşadığını belirtmiştir.

5- EYT için açıklanan KGF paketi, EYT için banka kredilerine erişiminizi kolaylaştırdı mı?

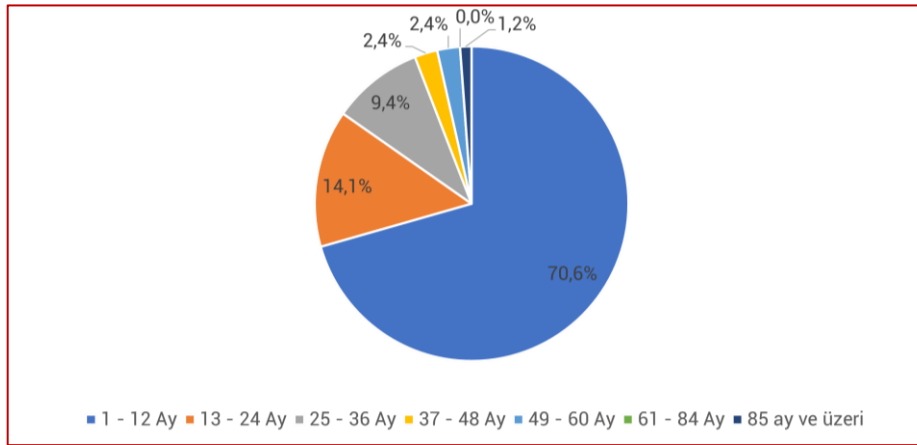
- ❖ EYT için açıklanan KGF paketleri sayesinde EYT finansmanında kolaylaşma yaşamayanların oranı %60,4'tür. Bu oran birinci çeyrekte %43,5 idi.
- ❖ Diğer yandan EYT'ye ilişkin KGF paketleri sayesinde krediye erişiminin kolaylaştığını belirten katılımcı oranı ılımlı bir yükselişle %12,9'dan %14,3'e gelmiştir.
- ❖ Özetle ankete katılan her 10 işletmeden 6'sı KGF için açıklanan EYT paketi vasıtasıyla bir EYT maliyet finansmanı kolaylığına erişememiştir.

6-2023 yılının 2. çeyreğinde (Nisan, Mayıs, Haziran) işletmenizin kredilere erişimi genel olarak nasıldı?

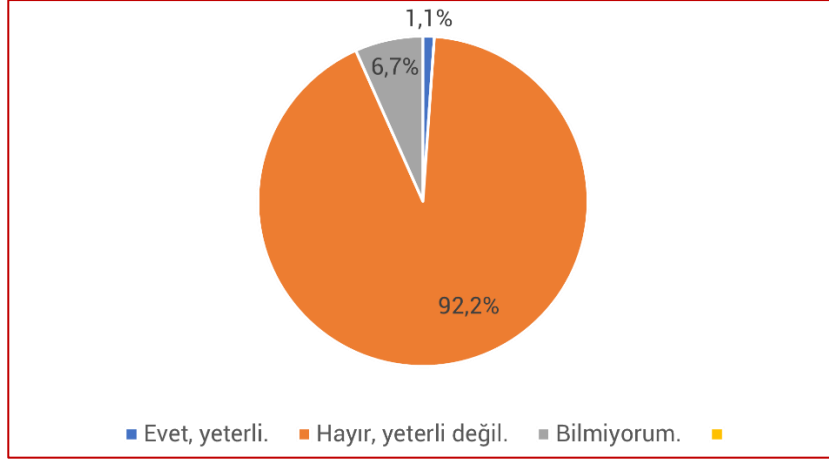
- ❖ İşletmesinin 2023 ikinci çeyreğinde kredilere erişiminin zorlaştığını söyleyenlerin oranı artarken, değişmedi diyenlerin oranı bir önceki çeyreğe kıyasla %22'den %18'e düşmüştür.
- ❖ Kredilere erişiminin kolaylaştığını düşünen işletme bulunmamaktadır.

7-2023 yılında aldığımız kredilerde vade yapısı hangisine daha çok uymaktadır?

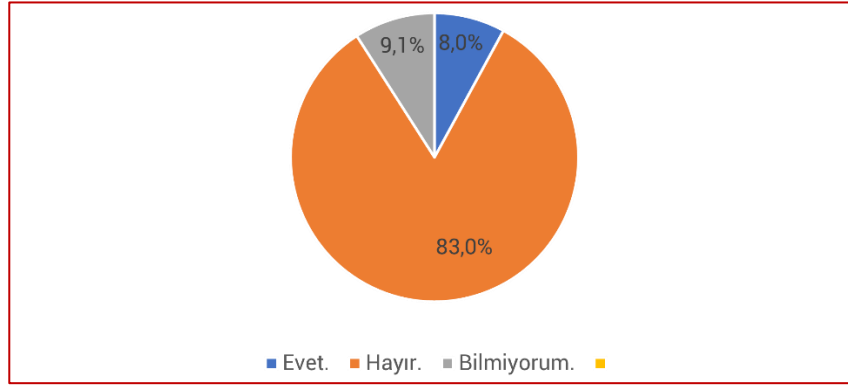
- ❖ Kredilerdeki vade yapısının, 2023 ikinci çeyreğinde birinci çeyreğe göre oldukça kısaldığı görülmektedir. 2023'ün birinci çeyreğinde 1-12 ay vadeli ağırlıklı vade yapısına sahip firmaların oranı %55 iken, bu oran ikinci çeyrekte ise %70,6'ya ulaşmıştır.
- ❖ 25 ay ve üzeri vadede krediye erişebilenlerin oranı iki çeyrek arasında %29,1'den %15,3'e gerilemiştir. İşletmeler bire bir görüşmelerde de vade yapılarındaki çarpıcı gerilemenin, yeni yatırım yapma iştahını tehdit ettiğini bildirmiştir.

8- Açıklanan KGF desteklerini yeterli buluyor musunuz?

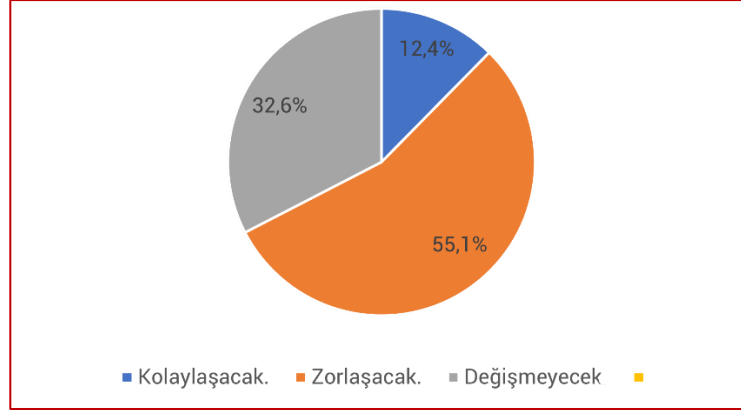
- ❖ KGF kredilerini yetersiz bulanların oranı ilk çeyrekte %85 iken ikinci çeyrekte 92'ye ulaşmıştır. Yeterli görenlerin oranı ise %3,4'ten %1'e gerilemiştir.

9-2023 yılı için açıklanan KGF paketlerinin krediye erişiminizi kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?

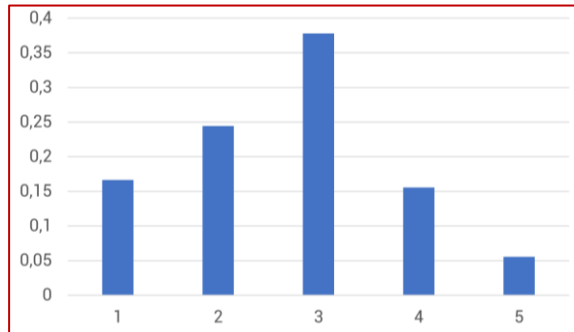
- ❖ KGF paketlerinin krediye erişimi kolaylaştırdığını düşünmeyenlerin oranı geçen çeyreğe göre %73,9'dan %83'e ulaşmıştır.
- ❖ KGF paketlerinin krediye erişimi kolaylaştırdığını düşünenlerin oranı ise iki çeyrek arasında %12,5'tan %8'e gerilemiştir.

10-2023 yılının 3. çeyreğinde (Temmuz, Ağustos, Eylül) finansman kaynaklarına erişime dair beklentiniz nedir?

- ❖ Bir sonraki çeyreğe yönelik finansmana erişimin kolaylaşacağı beklentisi ilk çeyrek anketinde %8 iken ikinci çeyrekte %12,4'e yükselmiştir.
- ❖ Bir sonraki çeyrekte finansmana erişimin zorlaşacağına dair beklentiler ise %69,3'ten %55,1'e gerilemiştir.
- ❖ Bir değişim beklentisi olmayanların oranı ise %32,6'dır. Bu oran yılın birinci çeyreğinde %22,7 idi.

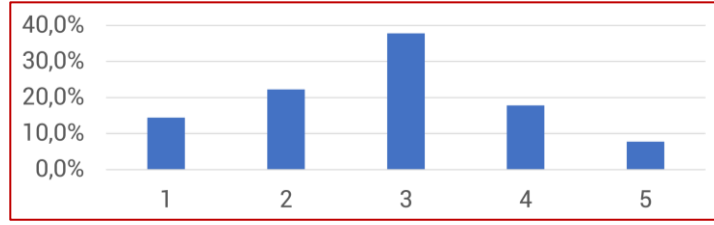
11-Seçim sonrasında kurulan yeni kabineye -özellikle ekonomi yönetimine- ilişkin güven algınızı nasıl tarif edersiniz? [1'den 5'e kadar seçebilirsiniz.]

(1-Kesinlikle güvenmiyorum.....5-Kesinlikle güveniyorum)

- ❖ Anket verileri, yeni kabineye yönelik ılımlı iyimser ve ılımlı temkinli olarak yaklaşma eğiliminin anket katılımcıları arasında hakim olduğunu göstermektedir.
- ❖ Kabineye dair güven algısı negatif olanların sayısı, iyi bir güven algısı olanlara kıyasla yüksek kalmaktadır.

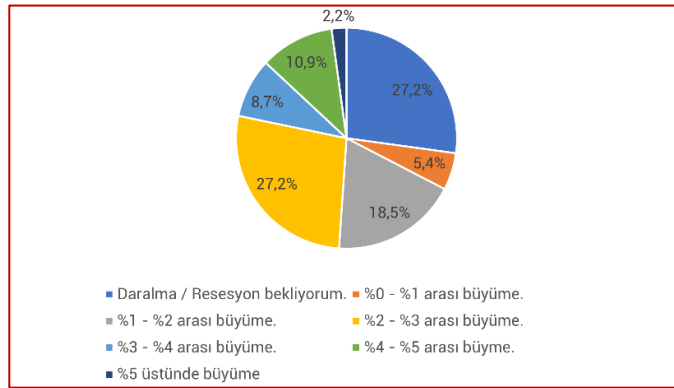
12-Mehmet Şimşek'in Hazine ve Maliye Bakanı ve H. Gaye Erkan'ın TCMB Başkanı olduğu bir ekonomi yönetiminin ekonomik ve finansal istikrarı sağlayabileceğini düşünüyor musunuz? [1'den 5'e kadar seçebilirsiniz.]

(1-Kesinlikle güvenmiyorum.....5-Kesinlikle güveniyorum)

- ❖ Mehmet Şimşek'in Hazine ve Maliye Bakanı ve H. Gaye Erkan'ın TCMB Başkanı olduğu bir ekonomi yönetiminin ekonomik ve finansal istikrarı sağlayabileceğini düşünme eğiliminin kuvvetli olduğunu görmekle beraber temkinli yaklaşıma sahip olanların sayısı da az değildir. Anket verileri ekonomi yönetimine dair iş dünyasının temkinli ve ılımlı bir iyimserlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

13-2023 yılında Türkiye Ekonomisine ilişkin büyüme beklentiniz nedir?

- ❖ 2023 yılının birinci çeyrek anketine göre ılımlı bir iyileşme, büyüme beklentilerinde kendini göstermiştir. Ekonomiye ilişkin daralma veya resesyon beklentisi taşıyan katılımcıların oranı %31,5'ten %27,2'ye gerilemiştir.
- ❖ %0 ila %1 arası büyüme bekleyenlerin oranı iki çeyrek anketi arasında %11,2'den %5,4'e gerilemiştir.
- ❖ %1 ila %2 arası büyüme bekleyenlerin oranı %14,6'dan %18,5'e yükselmiştir.
- ❖ %2 ila 3 arası büyüme bekleyenlerin oranı %34,8'den %27,8'e gerilemiştir.
- ❖ Genel olarak %3'ten fazla büyüme bekleyenlerin oranı %7,9'dan %21,7'ye yükselmiştir.
- ❖ %4 ila %5 arası büyüme bekleyenlerin oranı en büyük artışı göstererek birinci çeyrekte %1 iken ikinci çeyrek anketinde %10,9'a yükselmiştir.

13-Görüşlerin alındığı sorumuz ve bire bir görüşmelerdeki temel vurgular aşağıdaki gibidir:

- 1) **Enflasyon:** Enflasyonun yüksek seviyelerde seyretmesi, fiyat istikrarının sağlanamaması ve enflasyon beklentilerinin düşük olmaması ekonomide önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır.
- 2) **Finansmana erişim:** İşletmelerin krediye erişiminin zorlaşması, bankaların kredi verme şartlarının ağırlaşması ve finansal kaynaklara ulaşmanın güçleşmesi ekonomik sorunların temel nedenlerinden biridir.
- 3) **Güven ve istikrar eksikliği:** Güvenin olmaması, ekonomik politikalara dair belirsizliklerin ve değişkenliklerin fazla olması, hukukun üstünlüğünün sağlanamaması gibi faktörler, yatırımcıların ve işletmelerin istikrarlı bir ortamda faaliyet gösterme konusundaki endişelerini artırmaktadır.
- 4) **Üretim eksikliği:** Üretim kapasitesinin yetersiz olması, katma değeri yüksek ürünlerin ihracatının az olması, dış ticaret açığı ve ithalat bağımlılığı gibi sorunlar, ekonominin sağlıklı bir şekilde büyümesini engellemektedir.
- 5) **Kamu harcamaları ve mali disiplin:** Kamu harcamalarının kontrolsüz bir şekilde artması, mali disiplinin sağlanamaması, bütçe açığı ve borçlanma ihtiyacının artması gibi faktörler, ekonomik istikrarı olumsuz etkilemektedir.
- 6) **Hukukun üstünlüğü ve adalet sistemi:** Hukuk sisteminin etkin bir şekilde işlememesi, adaletin sağlanamaması, yargı bağımsızlığına güvenin azalması, ekonomik güvenin sarsılmasına ve yatırımların azalmasına neden olmaktadır.
- 7) **Rekabet gücü ve dış ticaret:** İhracatta rekabet edememe, döviz kurlarının dalgalanması, yüksek dış ticaret açığı, ithal bağımlılık gibi faktörler, ekonomik sorunların bir diğer boyutunu oluşturmaktadır.
- 8) **Liyakatsizlik ve yönetim sorunları:** Liyakatin gözetilmemesi, yönetim kadrolarının siyasi etkilere maruz kalması, uzmanların tasfiye edilmesi gibi sorunlar, ekonomik kararların etkin bir şekilde alınmasını ve uygulanmasını zorlaştırmaktadır.

TURKONFED

     / **turkonfed**

TEMMUZ 2023